

Здобутки і перспективи сучасного українського
мовознавства (огляд збірника наукових статей:
Мовознавство / IX Міжнародний конгрес україністів
(До 100-річчя Національної академії наук України).
К.: Видавництво ІМФЕ, 2018. 716 с.).

25 – 27 червня 2018 року в Києві відбувся IX Міжнародний конгрес україністів, урочисте відкриття якого пройшло в Колонній залі Київської міської державної адміністрації. Організаторами конгресу виступили: Національна академія наук України, Міжнародна асоціація україністів, Київська міська державна адміністрація, Міністерство освіти і науки України, Міністерство культури України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України, Інститут мовознавства імені О.О. Потебні НАН України, Інститут історії України НАН України, Інститут української мови НАН України, Український мовно-інформаційний фонд НАН України, Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, Національний музей народної архітектури та побуту України.

Конгрес став резонансним загальнокультурним і науковим заходом, участь у якому взяли понад 500 вітчизняних і зарубіжних учених. Крім учених України, у його роботі взяли участь представники наукової еліти з Австрії, Білорусі, Болгарії, Великої Британії, Італії, Канади, Молдови, Німеччини, Польщі, Росії, Сербії, Словаччини, США, Угорщини та інших країн.

Захід відбувався в ювілейну річницю Національної академії наук України, найкращі досягнення Академії було представлено в рамках 11 секцій, двох конференцій та 12 круглих столів. Окрема конференція – «Національна академія наук за 100 років: здобутки, втрати, перспективи розвитку» – була приурочена до 100-річного ювілею НАН України.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України разом з Інститутом української мови НАН України, Інститутом мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, Українським мовно-інформаційним фондом НАН України та Міжнародною асоціацією українців за матеріалами доповідей, виголошених на IX Міжнародному конгресі українців видав збірник наукових статей «Мовознавство» (Київ: Видавництво ІМФЕ, 2018), присвячених 100-річчю Національної академії наук України, загальним обсягом 716 с.

У збірнику, який складається з п'яти розділів, розміщено 63 наукові доповіді мовознавців – учасників IX Міжнародного конгресу українців. Автори збірника представляють провідні науково-дослідні установи і заклади вищої освіти України, Білорусі, Болгарії, Канади, Німеччини, Сербії, Словаччини та Угорщини. Різноманітні напрями українського мовознавства висвітлено в статтях співробітників Інституту української мови НАН України: Світлани Єрмоленко, Надії Сологуб, Світлани Бибик, Світлани Соколової, Оксани Данилевської, Лариси Масенко, Руслани Коци, Тетяни Сивокозової, Людмили Колеснік, Тетяни Коць, Ніни Горголюк, Валентини Критської, Юлії Романюк, Зінаїди Козиревої, Олени Юсікової, Олени Холодзон, Людмили Туровської, Людмили Халіновської, Петра Білоусенка, Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні: Віктора Бріцина, Галини Радкевич, Лілії Андрієнко, Інституту українознавства імені Крип'якевича НАН України Ольги Заневич, Наталії Хобзей, Тетяни Ястремської, Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Галини Наєнко, Оксани Ніки, Лариси Шевченко, Мирослави Гнатюк, Віри Берковець, Людмили Кравченко, Ганни Швець, Мирослави Шевченко, Ольги Мірошніченко, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова Олега Прискоки, Житомирського державного університету імені Івана Франка Галини Гримашевич, Лесі Ящук, Львівського національного університету імені І.Я. Франка Ірини Кочан, Зоряни Купчинської, Національного університету «Львівська політехніка» Ірини Фаріон, Рівненського державного гуманітарного університету Галини Вокальчук, Євгена Вокальчука, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ) Володимира Глушенка, Чорноморського національного університету імені Петра Могили (м. Миколаїв) Людмили Островської, Сергія Пономаренка, Одесь-

кого національного університету імені І.І. Мечникова Ганни Слишинської, Наталії Кондратенко, Міжнародного гуманітарного університету (м. Одеса) Валентина Таранця, Інни Ступак, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького Галини Кочерги, Донецького національного університету імені Василя Стуса Анатолія Загнітка, Ганни Ситар, Східнослов'янського національного університету імені Лесі Українки Світлани Богдан, Ужгородського національного університету Наталії Венжинович, мовознавців з інших країн: Божени Зінкевич-Томанек (Польща), Албени Стоянової (Болгарія), Марії Чіжмарової (Словаччина), Ольги Пресіч (Канада), Віктора Місіюка (Білорусь), Єлизавети Барань (Угорщина), Надії Трач (Німеччина), Людмили Попович (Сербія), Мілени Іванович (Сербія).

У всіх п'яти взаємопов'язаних розділах збірника подано дослідження з широкого спектру проблем теорії та практики українського мовознавства, означено здобутки та перспективи розбудови всіх галузей української лінгвістики – лексикології, лексикографії, фразеології, лінгвокультурології, термінології, діалектології, граматики, соціолінгвістики, культури мови та ін. Українська академічна мовознавча наука, відзначивши в цьому році разом з усією Національною академією наук України своє століття, засвідчила на конгресі відданість традиції і водночас готовність відповісти на потреби, які висуває перед нею суспільне життя.

Перший розділ збірника *«Українське мовознавство: стан і перспективи»* об'єднує 29 статей, присвячених актуальним питанням сучасного мовознавства. До цього розділу збірника увійшли розвідки науковців із Києва (Світлана Єрмоленко, Надія Сологуб, Світлана Бибики, Олена Коляденко, Лариса Шевченко, Світлана Соколова, Віра Берковець, Ганна Швець, Мирослава Шевченко, Ольга Мірошниченко, Оксана Данилевська, Лариса Масенко, Галина Наєнко, Оксана Ніка, Руслана Коца, Тетяна Сивокозова, Людмила Колеснік), Слов'янська (Володимир Глущенко), Миколаєва (Людмила Островська, Сергій Пономаренко), Луцька (Світлана Богдан), Одеси (Ганна Слишинська, Валентин Таранець, Інна Ступак), Львова (Зоряна Купчинська, Мирослава Гнатюк), Кракова, Польща (Божена Зінкевич-Томанек), Пряшева, Словаччина (Марія Чіжмарова), Софії, Болгарія (Албена Стоянова), Вікторії, Канада (Ольга Пресіч), Бреста, Білорусь (Віктор Місіюк). Пропоновані українськими та зару-

біжними дослідниками праці постають актуальними, оскільки висвітлюють сучасний стан та перспективи розвитку сучасного українського мовознавства.

Відкриває збірник і перший його розділ стаття *Світлани Єрмоленко* «Українська мова в науковому світогляді Миколи Костомарова: історико-культурний дискурс». Авторка, досліджуючи наукові й публіцистичні праці М. Костомарова, розкриває зміст синтезованого поняття української народності, у якому історик «об'єктивував мову, історію, психологію, словесну творчість, релігію народу». Актуалізацію дослідження творчості М. Костомарова у XXI ст. С. Єрмоленко пояснює намаганням досягнути, як становище української мови в минулому «вплинуло на самоідентифікацію українців і вияв їхнього національного усвідомлення у відновлюваній Українській державі».

Увагу лексикографів привертає стаття *Божени Зінкевич-Томанек* з Кракова (Польща) «Українсько-польські неповні та хибні лексичні паралелі як джерело інтерференції», у якій розглянуто пари слів, що в обох мовах – українській і польській – звучать ідентично або дуже подібно, але є різні за семантикою або стилістичним забарвленням. Визначення таких лексичних паралелей створює умови для прогнозування потенційних помилок при вивченні української мови як іноземної поляками чи вивчення польської мови українцями. Дослідження здійснено з проєкцією на створення словника українсько-польських неповних і хибних лексичних паралелей, насамперед іменників і прикметників. Такий словник, за твердженням авторки, має стати своєрідним доповненням національно орієнтованих дидактичних матеріалів, насамперед статі у пригоді перекладачам.

У статті *Надії Сологуб* «Словотворення письменника в контексті концептології (на основі мовотворчості Олесея Гончара)» проаналізовано одну з домінантних рис мовотворчості Олесея Гончара – індивідуально-авторське словотворення. Підкреслено концептуальну значущість, умотивованість і природність новотворів майстра слова. Багатий авторський словник творів Олесея Гончара, як зазначає Н.М. Сологуб, – «засвідчує тонке відчуття ним можливостей рідної мови, здатність видобути зі слова найглибинніше». Окрему увагу дослідниця акцентує на

розрізненні термінів «неологізм», «потенційне слово», «оказіоналізм» в сучасній лінгвістичній науці.

У розвідці **Володимира Глуценка** «*Олександр Потебня: «кількісні зміни приголосних» в історії української мови*» здійснено спробу спеціального лінгвістичного дослідження висунутої О.О. Потебнею концепції «кількісних змін приголосних» в історії української мови. У дослідженні **Людмили Островської** «*Статус і прагматика вокативних речень*» на матеріалі сучасного художнього дискурсу досліджено комунікативно-прагматичні функції вокативних речень, охарактеризовано їх структурно-семантичний статус у системі синтаксичних одиниць української мови. Статтю **Світлани Бибик** «*Концепт «переселення»*» присвячено дослідженню актуалізованого в текстах економічного, історичного, соціального, політичного та юридичного спрямування концепту «переселення». На матеріалі тлумачних та енциклопедичних джерел простежено зміни в тлумаченні поняття «переселення». Дослідженню одного з найчастотніших протиставлень – бінарних опозитів – у поетичних і епістолярних текстах Лесі Українки, з'ясуванню мовних засобів їхньої репрезентації, аналізу спільних та відмінних ознак експлікації у різних стильових сферах присвячено статтю **Світлани Богдан** «*Бінарні опозити в поетичних та епістолярних творах Лесі Українки*». **Лариса Шевченко** у статті «*Українська неолінгвістика: пошуковий простір, напрями, проблеми*» заакцентувала увагу на переорієнтації сучасним мовознавством лінгвістики на розв'язання комунікативних завдань, стратегій і тактик. Дослідниця наголошує, що українська неолінгвістика покликана створити науковий простір, де вирішуються проблемні питання мовознавства. Висвітленню освітньої системи в Словаччині від дошкільного до докторантського навчання в університеті присвячено статтю **Марії Чіжмарової** «*Українська мова як іноземна в Словаччині*». У пропонованих до цього розділу розвідках також схарактеризовано основні параметри функціонування української мови як державної (стаття **Світлани Соколової** «*Українська мова як державна: теорія і практика*»), висвітлено особливості викладання української мови на початковому рівні для студентів в університеті Вікторії в Канаді, визначено напрями, зміст курсу, вказано проблеми навчання української мови в іншомовній аудиторії, окреслено методологічні підходи й засоби, що сприяють

активізації пізнавальної діяльності студентів (дослідження *Ольги Пресіч* «З досвіду викладання української мови як іноземної в Університеті Вікторії в Канаді»), а також визначено чинники, що впливають на успішність формування аудитивної компетентності на початковому етапі вивчення української мови іноземними студентами (стаття *Мирослави Шевченко* та *Ольги Мірошниченко* «Формування аудитивної компетентності в інофонів на початковому етапі вивчення української мови»), представлено аналіз методології, тематики й структурно-змістової організації підручників з історії української мови, опублікованих викладачами Київського університету імені Тараса Шевченка, визначено найважливіші етапи становлення цієї навчальної дисципліни у загальнолінгвістичному й соціокультурному контексті (розвідка *Галини Наєнко* «Історія української мови в Київському університеті: перші сто років»).

Другий розділ збірника «*Мовна картина світу, мовна особистість, мовна політика*» складається з п'яти статей науковців – вітчизняних і зарубіжних: Лілії Андрієнко, Людмили Кравченко, Надії Трач, Наталії Венжинович, Тетяни Коць, у яких розглянуто теоретичні питання мовної свідомості у зв'язку з динамікою суспільних цінностей, оцінні парадигми ядерних понять доби цивілізаційного зламу (стаття *Тетяни Коць* «Мовно-національна свідомість у ЗМК доби цивілізаційного зламу»), виявлено основні теми в дискурсі мовного питання, висвітлено мовленнєві реалізації на підставі аналізу рефлексії учасників Революції Гідності (стаття *Надії Трач* «Мовне питання у спогадах учасників Майдану»). У статті *Наталії Венжинович* «Символи духовності у фраземіці української мови як віддзеркалення мовної картини світу» розглянуто символи духовності у фразеологізмах української мови як віддзеркалення мовної картини світу. На підставі аналізу ключових лексичних одиниць *хліб, калина, вишиванка, Чумацький Шлях, Чотири броди* дослідниця простежує відображення широкої палітри особливостей народної духовної культури і доходить висновку, що фразеологічні одиниці української мови зосереджують у собі значний культурний потенціал, вони є вагомим складником мовної картини світу, яскравим виразником ментальних особливостей українців.

До третього розділу збірника «*Грамматика XXI століття: зміна лінгвонаукових парадигм*» ввійшло вісім наукових розвідок україн-

ських і зарубіжних мовознавців: Пропоновані українськими (Анатолій Загнітко, Наталія Кондратенко, Ніна Горголюк, Галина Кочерга, Ольга Заневич) та зарубіжними (Людмила Попович, Мілена Іванович – Белград, Сербія; Олег Шинкарук – Париж, Франція) дослідниками праці постають актуальними, оскільки висвітлюють сучасне бачення розвитку української граматики. Чотири статті розділу – Олега Шинкарука, Галини Кочерги, Людмили Попович та Ольги Заневич присвячено українському дієслову. У цих розвідках запропоновано комплексний підхід до опису функціонування виду дієслова у видо-часових та видо-способових формах, що ґрунтується на поєднанні суто теоретичного та практичного (педагогічного) складників (дослідження *Олега Шинкарука «Теорія виду дієслова у світлі сучасної лінгвістики»*), проаналізовано механізм когнітивної та ономасіологічної природи номінативних підсистем східнослов'янських мов XIV – XVII ст. (стаття *Галини Кочерги «Когнітивно-ономасіологічний механізм відіменних дієслів у формуванні східнослов'янської мовної концептосфери XIV – XVII століть»*), репрезентовано класифікації зворотних дієслів та терміни на позначення відповідних груп цих лексем в українських граматичних працях XX – поч. XXI ст. (розвідка *Ольги Заневич «Власне зворотні дієслова: статус, особливості, концепції»*), на прикладі аналізу складнопідрядних речень з дієсловами сприйняття та сполучниками *що* і *як*, конструкцій *мати* + інфінітив розглянуто, як деякі засоби української мови разом зі своїм безпосереднім граматичним навантаженням містять інформацію про походження повідомлення (стаття *Людмили Попович «Евіденційні обертони граматичних форм та конструкцій в українській мові»*). *Анатолій Загнітко* та *Наталія Кондратенко* зосередили свою увагу на питаннях синтаксису: схарактеризовано основні поняття теорії граматизації, з'ясовано її тенденції на лексичному, морфологічному, синтаксичному рівні (стаття *Анатолія Загнітка «Рівнево-ступенева і функційно-позиційна типологія граматизації в сучасному реченні»*), а також на матеріалі промов українських політиків за 2009 – 2018 роки досліджено дві тенденції експресивного синтаксису, представлені у сучасному політичному мовленні – синтаксичній надмірності і синтаксичній компресії (дослідження *Наталії Кондратенко «Українське політичне мовлення: динаміка і тенденції розвитку експресивного синтаксису»*). У розділі знайшов

відображення опис особливостей розпрацювання категорії модальності в контексті антропоцентричної парадигми, визначено перспективи антропоцентричного підходу до дослідження категорії модальності (стаття **Ніни Горголюк** «Категорія модальності в контексті антропоцентричної парадигми»), представлено перший навчальний посібник із граматики української мови в Сербії, який вийшов друком 2017 року, описано й проаналізовано функції та зміст підручника, принцип укладання, а також принцип опису граматики української мови (дослідження **Мілени Іванович** «Перший навчальний посібник із граматики української мови для сербських студентів-філологів»).

У четвертому розділі «**Українська лексикографія та термінологія: досвід, проблеми і шляхи їх вирішення**» представлено статті вітчизняних (Віктора Бріцина, Валентини Критської і Юлії Романюк, Зінаїди Козиревої, Галини Вокальчук і Євгена Вокальчука, Наталії Хобзей, Олени Юсікової, Олени Холодйон, Ганни Ситар, Галини Радкевич, Тетяни Ястремської, Людмили Туровської, Ірини Казимирової і Юлії Чорнобров, Людмили Халіновської) і зарубіжних (Єлизавети Барань – Берегово/Ніредьгаза, Угорщина) учених.

В обговорюваному розділі привертають увагу статті, присвячені аналізу лексикографічних праць – новостворених і розгляданих в історичній ретроспективі. Працям, створеним у відділі лексикології, лексикографії та структурно-математичної лінгвістики, які нещодавно побачили світ, присвячено статті **Валентини Критської** і **Юлії Романюк** «*Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: принципи укладання*», де подано короткий опис електронної версії «Грама-тичного словника української літературної мови. Словозміна», продемонстровано великі можливості використання Комп'ютерної бази даних «Словозміна української мови» для лінгвістичних досліджень, та публікація **Зінаїди Козиревої** «*«Український лексикон кінця XVIII – початку XXI ст.: словник-індекс» – універсальний інтегральний тезаурус*» (Київ, 2017), у якій представлено зазначений зведений словник української лексики як багатоджерельну та багатофункціональну інтегральну систему, пам'ятку повномасштабного відтворення історії розвитку українського лексикону як скарбниці духовності, надійну основу активного дослідження лексикографічної спадщини, міцне підґрунтя для

типологічного вивчення мови, потужний чинник розвитку сучасної інтегральної лексикографії. **Галина Радкевич** (стаття «*Фразеологічні словники української мови як джерело етнолінгвістичних досліджень*») зосередила увагу на аналізі фразеологічних словників української мови, зробила огляд розвитку української фразеографії за останній півстолітній період, визначила можливості їх використання в етнолінгвістиці, окреслила основні засади подальшого розвитку української фразеографії. У дослідженні **Єлизавети Барань** (стаття «*З історії українсько-угорської та угорсько-української лексикографії*») аргументовано доведено, що українсько-угорська словникова справа бере свій початок від другої половини XIX ст., відколи основою для подальших лексикографічних праць став «Русько-мадярський словарь» Ласлова Чопея. Авторка демонструє непересічне значення словника як для українсько-угорських міжмовних контактів, так і для української діалектології загалом.

Чимало статей розділу присвячено питанням термінології. У праці **Людмили Туровської** «*Українська термінографія: виклики сьогодення*» означено основні проблеми, що постають перед укладачами сучасних термінологічних словників, проаналізовано визначальні віхи становлення української термінографії, окреслено тенденції термінографічної роботи на початку XXI ст. Як тривожну проблему деяких опублікованих останніми роками термінографічних праць дослідниця визначає укладання їх за авторськими уподобаннями, а також надмірне, неконтрольоване запозичування іншомовних слів, навіть за наявності в мові власних термінів. Напрямок дослідження сучасних українських терміносистем присвячена робота **Ірини Кочан** «*Аспекти дослідження українських терміносистем у XXI ст.*». Авторка на основі аналізу понад 200 дисертацій з українського термінознавства, захищених в Україні протягом останніх двадцяти років, виявила найпопулярніші галузеві терміносистеми та особливості їхнього опису, окреслила нові напрями в українському термінознавстві. На історії мовознавчого терміна для відтворення його розвитку й прогнозування подальшої еволюції зосередили свою увагу в спільній розвідці «*Історія мовознавчого терміна: лексикографічний аспект*» **Ірина Казимиrowa та Юлія Чорнобров**. З опертям на матеріал граматик, словників та наукових праць представлено формальні та семантичні видозміни мовознавчого терміна (ретроспективно відтворено,

наприклад, семантичну еволюцію термінів *буквар, азбука, грамати́ка*). Для повного представлення історії терміна в єдності його формальних та семантичних перетворень випрацьовано модель історичного паспорта терміна. Проблеми конкретної галузевої термінографії порушує у своєму дослідженні «*Авіаційна термінографія: ретроспекція та перспективи*» **Людмила Халіновська**. На матеріалі загальнономовних та термінологічних словників різних часових проміжків здійснено опис зародження та становлення авіаційної галузі на вітчизняних теренах. У дослідженні підкреслено цінність вузькоспеціальних словників як джерел, що сконцентровані на фрагментах термінології і дають додаткову інформацію до загальних словників.

Неабиякий інтерес становлять студії з діалектної лексикографії. У статті **Наталії Хобзей** «*Етніміми південно-західного наріччя в діалектній лексикографії*» проаналізовано лексикографічні праці «Лексикон львівський: поважно і на жарт» Н. Хобзей, К. Сімович, Т. Ястремської, Г. Дидик-Меуш, «Галицько-руські приповідки» І. Франка, «Слова з Болехова» Ю. Гнатишака. Проблемаам лексикографічного опрацювання діалектної лексики присвячена стаття **Олени Юсікової** «*Лексема голова в говірках Закарпаття: лексикографічний аспект*», де на прикладі лексичної одиниці *голова* продемонстровано формування словникової статті, виокремлено рівні представлення семантики лексеми при її лексикографічному опрацюванні. На питанні варіювання семантики діалектних слів зосередила свою увагу **Олена Холодьон** у статті «*Варіювання семантики діалектної дієслівної лексики*», яка на прикладі східнополіських дієслів *іти / ходити* простежує особливості діалектного семантичного варіювання, а також виявляє чинники цього варіювання – конотацію та обрядову семантику. Своє бачення аналізу системи дериватів у форматі епідигматичного словника, який міститиме інформацію про словотвірну похідність, мотивацію та семантику дериватів виклала **Тетяна Ястремська** у студії «*Система дериватів у контексті лексикографії*».

У статті **Галини Вокальчук** та **Євгена Вокальчука** «*Основні вектори наукового пошуку в царині індивідуально-авторської неографії*» підсумовано наслідки реалізації на Рівненщині лексикографічного проекту «Індивідуально-авторська неографія», окреслено подальші напрями науково-дослідницької роботи неологів Рівненщини, серед яких: 1) створення

й систематичне поповнення електронного ресурсу загального «Словника авторських неологем в українській поезії XIX – XXI сторіч; 2) укладання і публікація персональних словників неологічної лексики поетів XIX – XXI сторіч; 3) популяризація неографічних досліджень.

Круглий стіл «*Дослідження історії української мови в науковому доробку Василя Німчука*» представлений працями, які є спробою об'єднати наукову спадщину в усіх сферах мовознавчої науки видатного українського мовознавця доктора філологічних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії наук України Василя Васильовича Німчука. Науковому доробку В.В. Німчука в галузі дериватології, описові здобутків науковця у вивченні словотворення різних частин мови на діалектному рівні і в теорії словотворення, аналізу історико-дериватологічних досліджень вченого присвячена стаття *Петра Білоусенка*. На питанні кореляції понять «етнічна свідомість», «мовна свідомість», «етнічна мова», на взаємозалежності зазначених термінів, їхній зумовленості позамовними чинниками у працях В.В. Німчука заакцентувала свою увагу *Ірина Фаріон*. Висвітленню наукової спадщини В.В. Німчука в галузі дослідження пам'яток старослов'янської писемності, їхніх палеографічних, мовних, текстологічних та деяких інших особливостей присвятив своє дослідження *Олег Прискока*. На напрацюваннях В.В. Німчука в царині українського прислівника з позицій синхронії та діахронії, значенні цих наукових студій лінгвіста для сучасного українського мовознавства зосередила свою увагу *Галина Гримашиевич*.

У пропонованому огляді ми з причини його стислих рамок схарактеризували тільки частину статей, що увійшли до збірника «*Мовознавство*». Однак хочемо зауважити, що вміщені в збірнику наукові праці є цікавими і потрібними, оскільки базуються на значному обсязі досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, розширюють і доповнюють коло здійснених мовознавчих досліджень. Авторський колектив, до якого увійшли провідні учені-мовознавці України і зарубіжжя, виконав значну роботу з вивчення актуальних лінгвістичних проблем.

З матеріалами збірника можна ознайомитися за електронною адресою <http://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/zbirnyky/2018/mov.pdf>